

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Enkelt avhjälp i lokaler
– dags att åtgärda!

Hinder ska åtgärdas

Hinder, som exempelvis höga trösklar, tunga dörrar eller dålig belysning, finns både i byggnader och utemiljö. Du som äger en lokal dit allmänheten har tillträde (publik lokal) ansvarar för att åtgärda hinder som är enkelt avhjälpta, så att även människor med funktionsnedsättning kan få tillträde till och använda lokalen.

Kraven ställs i plan- och bygglagen och har funnits sedan 2001. De omfattar både lokaler dit allmänheten har tillträde och allmänna platser. I den här broschyren fokuserar vi på det som gäller i lokaler. Här får du övergripande kunskap om reglerna för att komma igång med arbetet att åtgärda hinder i din lokal.

Fakta: REGLERNA I KORTHET

HINDER OCH BRISTER:

- mindre nivåskillnader, tunga dörrar
- kontrastmarkeringar
- varningsmarkeringar
- skyltning
- belysning
- balansstöd (ledstänger)

I PUBLIKA LOKALER

DESSUTOM:

- ljudmiljö
- fast inredning

PÅ ALLMÄN PLATS DESSUTOM:

- parkeringsplatser för handikappfordon
- lekplatser

Åtgärderna finns i en föreskrift med allmänna råd från Boverket, BFS 2011:13, HIN 2. Föreskriften tar upp varje hinder i en egen paragraf.

Vad ska göras i lokaler?

Utdrag ur BFS 2011:13 HIN 2

Fysiska hinder i form av mindre nivåskillnader, tunga dörrar och felaktigt placerade eller felaktigt utformade manöverdon ska avhjälpas. **6 §**

Ramper vid nivåskillnader behövs om man använder rullstol eller går med hjälp av rollator, men är också bra till exempel om man drar en barnvagn.

Foto: Maria Petersson

Om en dörr har dörrstängare eller är tung behöver den förses med automatisk dörröppning. Placeringen av manöverdonet är viktig, och att det syns tydligt mot bakgrunden.

Foto: Lars Forsstedt

Hinder i form av bristande kontrastmarkering och bristande varningsmarkering ska avhjälpas. 7 §

Trappor och trösklar är stora hinder i vardagen för många och innebär också en stor olycksrisk om de är dåligt utformade.

Foto: Marianne Nilsson

Glasrutor kan vara svåra att observera om man har nedsatt syn. Här har ett utställningsföremål kommit att fungera som en bra markering.

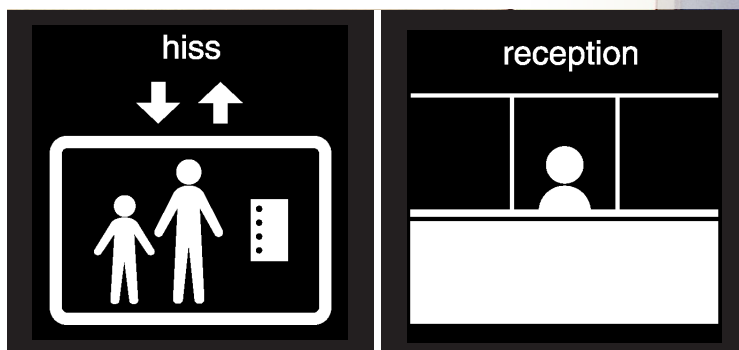
Foto: Anders Abrahamsson

Hinder i form av bristande skyltning och brister i ljudmiljön ska avhjälpas. 8 §

Tydliga och enkla markeringar har vi alla glädje av, till exempel när vi söker efter en informationsdisk eller behöver hitta en toalett.

Foto: Mai Almén

Dessa bilder kallas Pictogram och är ett hjälpmedel för kommunikation.

Hinder i form av bristande eller bländande belysning ska avhjälpas. 9 §

En bra belysning är nödvändig för personer med nedsatt syn. Armaturen sticker inte ut så mycket att man slår huvudet i den, den lyser upp i ögonhöjd och har ett bländskydd.

Foto: Mai Almén

Hinder i form av brist på och bristande utformning av balansstöd ska avhjälpas. 10 §

Bra placerade ledstänger minskar risken för att ramla.

Foto: Mats Alm

Hinder i form av brister i utformning och placering av fast inredning ska avhjälpas. 11 §

Fast inredning behöver anpassas och organiseras så att den kan användas av bland annat personer med rullstol och rollator. Här är receptionsdiskens sänkt.

Foto: Lars Forsstedt

Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder

Kraven i Boverkets föreskrifter handlar om att åtgärda olika hinder och brister i den fysiska miljön. Föreskrifterna anger vilka hinder och brister som omfattas, och de gäller för lokaler dit allmänheten har tillträde (publika lokaler) och för allmänna platser. Kraven gäller hinder som är ”enkelt avhjälpna” i den befintliga miljön, en miljö som självklart ser väldigt olika ut. Det kan vara gamla byggnader eller nästan nya, omgivningen kan vara platt eller kuperad, det kan vara trång gatumiljö eller öppna ytor.

När du tillämpar reglerna behöver du därför göra bedömningar utifrån den aktuella situationen: Är det med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna rimligt att åtgärda hindren? De ekonomiska konsekvenserna får heller inte bli orimligt betungande.

Frågor och svar om reglerna

Vem ansvarar för att avhjälpa hindren?

Vem som är ansvarig avgörs av vem som rättsligt råder över hindret och att det åtgärdas. I de flesta fall är det byggnadens ägare, men det kan i stället vara en verksamhetsutövare som hyr en lokal. Hur ansvarsfördelningen mellan ägaren och verksamhetsutövaren ser ut behöver klargöras i det enskilda fallet.

Vad är en publik lokal?

Enligt reglerna gäller kravet *lokaler dit allmänheten har tillträde*. Någon uttömmande definition finns inte och inte heller ännu några rättsavgöranden som tar ställning i frågan. Boverket använder begreppet publik lokal för att beteckna de lokaler som omfattas av kravet. Utgångspunkten är att det är lokaler för verksamheter som vänder sig till allmänheten, där "vem som helst" är välkommen. Vissa lokaler är självklara, som butiker och restauranger, eller receptioner och mottagningar hos myndigheter. Andra kan vara svårare att bedöma, man måste titta på hur just den verksamheten ser ut. Det kan vara så att bara vissa delar i en byggnad har publika verksamheter och då gäller kraven endast de delarna. Bostäder och rena arbetslokaler omfattas inte av kraven.

Vad innebär "enkelt avhjälpst"?

Utgångspunkten i bestämmelserna är att det är rimligt att kräva att hinder som inte innebär stora, omfattande och kostsamma åtgärder ska avhjälpas i den befintliga miljön. Detta sammanfattas i begreppet "enkelt avhjälpst". Man ska ta ställning till de fysiska förhållandena på platsen – ett och samma hinder kan vara enkelt att avhjälpa i den ena

situationen men inte i den andra. De ekonomiska konsekvenserna varierar också beroende på den unika situationen: för en och samma åtgärd kan de bli orimliga för den ena ägaren men inte för den andra.

Man behöver också återkommande ompröva vilka hinder som är enkelt avhjälpta enligt reglerna. Bedömningen av ett och samma hinder kan förändras; ett hinder som i dag inte anses vara enkelt avhjälpt kan senare bedömas vara det om förutsättningarna ändras. Det kan röra sig om ägarbyte, en ny publik verksamhet, nya tekniska lösningar eller åtgärder i miljön runt omkring.

Hur mycket får ett enkelt avhjälpt hinder kosta?

Det finns inget absolut svar på hur mycket ett enkelt avhjälpt hinder "får kosta". Enligt bestämmelserna får de ekonomiska konsekvenser-

na för den som svarar för åtgärdandet inte bli orimligt stora. Man ska även ta hänsyn till lokalhållarens och näringsidkarens situation.

Får man åtgärda "kulturbyggnader"?

Det är viktigt att komma ihåg att kravet på varsamhet gäller alla byggnader, alltså inte bara äldre. Ändringar ska göras på ett sådant sätt att värdena i

den befintliga miljön kan behållas.

Byggnader som är särskilt värdefulla ur kulturhistorisk synpunkt får inte förvanskas. Men det är viktigt att komma ihåg att förvanskningsförbudet inte är ett förbud mot förändring. Om förändringarna görs med respekt för byggnaden kan man oftast hitta lösningar som kan tillgodose de olika krav som ställs.

Nästa steg

Kommunen

Vänd dig till din kommun för att få mer information.

Boverket

På de särskilda sidorna om enkelt avhjälpna hinder som finns på Boverkets webbplats, www.boverket.se/eah, hittar du själva reglerna BFS 2011:13 HIN 2. Där finns också fördjupande material om tillämpningen, som goda exempel, checklistor, idéböcker med mera.

Handisam

Handisam är den myndighet som samordnar funktionshindropolitiken. På webbplatsen, www.handisam.se hittar du ytterligare information och material.

Små åtgärder gör stor skillnad

Krav på tillgänglighet för publika miljöer har funnits i bygglagstiftningen sedan 1960-talet. Kraven ställs när man bygger nytt och när man gör större förändringar. Men tillgängligheten behöver också förbättras i de befintliga byggnaderna. För de publika miljöerna som finns i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser har man därför sedan 2001 bestämmelser som säger att enkelt avhjälpna hinder ska åtgärdas. Det rör sig om förhållandevis små åtgärder som är avgörande eller åtminstone gör stor skillnad för om en lokal eller en plats kan användas av personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. En ökad tillgänglighet i miljön underlättar dessutom för alla som använder den.

Foto: Mats Alm

Den här broschyren vänder sig i första hand till dig som äger en lokal dit allmänheten har tillträde – en publik lokal.

Du får här kortfattad information om vad som gäller enligt bestämmelserna om enkelt avhjälpta hinder.

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona

Tel: 0455-35 30 00

Fax: 0455-35 31 00

Webbplats: www.boverket.se